

Contextul in care a luat fiinta Asociatia Pro Democratia

Pentru cei mai multi dintre romani, 1990 a fost anul in care existenta lor a cunoscut o intorsatura radicala. Regimul in care ei sau nascut, au crescut, au fost educati, s-au format profesional, a incetat sa mai existe. Chiar daca, imediat dupa 22 decembrie 1989, fiecare dintre noi a continuat sa mearga la acelasi loc de munca sau la aceeasi scoala si sa aiba de-a face cu aceeasi oameni, in viata noastra a aparut ceva cu totul nou si neobisnuit: libertatea de a ne exprima opiniile, de a critica si injura persoanele publice, de a ne da cu parerea despre cum ar trebui gospodarit orasul sau cum ar trebui condusa tara.

O serie de oameni care au dovedit luciditate, dar mai ales o mare dorinta de a face ceva pentru ca semenii lor sa renunte la folosirea bâtei ca principal mijloc de exprimare si sa-si insuseasca regulile dialogului, au inceput sa se adune in grupuri, unele dintre ele devenind, in scurt timp, organizatii in toata regula, asumându-si misiunea de a construi o societate româneasca democratica.

Doua dintre aceste grupuri au constituit punctul de plecare al constructiei unei organizatii nationale ce avea sa se numeasca Asociatia Pro Democratia. Este vorba de un grup de intelectuali din Brasov care dadusera deja un caracter oficial asocierii lor înfiintând Grupul de Dialog "Opinia" si de un grup de studenti din Bucuresti. Am fi necinstiti sa nu recunoastem faptul ca membrii acestor doua grupuri nu s-au intâlnit intâmplator, ci la sugestia unor reprezentanti ai Institutului National Democratic pentru Afaceri Internationale din SUA care, într-o serie de vizite pe care le-au efectuat in România, i-au cunoscut si pe unii si pe ceilalti. Cei care aveau sa devina principalii parteneri straini ai APD in primii ani ai existentei sale au constatat ca acele doua grupuri pe care le cunoscusera isi propuneau, de fapt, acelasi lucru, fapt ce i-a determinat sa le sugereze acestora sa se uneasca si sa incerce sa construiasca o organizatie civica puternica, de întindere nationala.

Primii ani ai Asociatiei Pro Democratia

Unificarea celor doua grupuri - cel din Brasov si cel din Bucuresti - s-a materializat prin obtinerea hotarârii judecatoresti de înfiintare a Asociatiei Pro Democratia, la data de 9 septembrie 1990. De la bun început, cei care au fondat aceasta Asociatie si-au propus obiective precum realizarea, în rândul cetatenilor, a unei educatii în spiritul valorilor democratice, democratizarea institutiilor statului, asigurarea controlului cetatenilor asupra institutiilor publice si, nu în ultimul rând, asigurarea desfasurarii unor alegeri libere si corecte în România.

Odata cu momentul înfiintarii Asociatiei, fondatorii ei au început o munca titanica de cautare, în toate regiunile tarii, a unor oameni care sa nutresca aceleasi convingeri ca si ei cu privire la modul în care ar trebui sa evolueze societatea româneasca. Pentru ca Asociatia sa își poata urmari obiectivele, era nevoie sa se creeze structuri în cât mai multe din judetele tarii, lucru care a constituit principala preocupare de la înfiintare si pâna la jumatatea anului 1991.

La prima Adunare Generala a Asociatiei, de dupa momentul constituirii ei, Adunare care a avut loc în luna iulie a anului 1991, au fost reprezentate cluburi APD din mai mult de jumătate din judetele tarii.

Consiliul de Conducere ales în cadrul acelei Adunari Generale, avea urmatoarea componenta: Adrian Moruzi (Brasov)- Presedinte, Marian Tata (Brasov) - Vicepresedinte, Cristina Stefanoiu (Bucuresti) - Secretar, Tiberiu Catona (Oradea) - membru, Alexandru Popescu (Brasov).

1991 a fost, totodata, anul în care presa si, prin intermediul acesteia, un numar mare de cetateni, au avut ocazia sa afle pentru prima data de Asociatia Pro Democratia. In luna martie a acelui an, Asociatia a organizat seminarul "Rolul presei într-o societate democratica", seminar la care au participat peste o suta de jurnalisti, între care nume deja sonore la ora aceea sau care aveau sa devina sonore în anii care au urmat: Vartan Arachelian, Radu Cosarca, Victor Ionescu, Alexandru Mironov, Cornel Nistorescu, Sorin Rosca Stanescu, Paul Soloc, Anca Toader si multi altii.

1992 - anul în care Asociatia Pro Democratia si-a câstigat notorietatea

Evenimentele din 1992 care au facut din Asociatia Pro Democratia o organizatie celebra la nivel national au fost alegerile locale din luna ianuarie si alegerile parlamentare si cele prezidentiale din luna septembrie a acelui an. Legat de acele evenimente, APD a desfasurat o ampla campanie la nivel national, încercând sa convinga populatia cu privire la importanta participarii la vot, sa o informeze despre rolul si atributiile institutiilor pentru care urmau sa-si aleaga reprezentantii (consiliile locale, consiliile judetene, Parlamentul si Presedintia). Totodata, în premiera, în România, APD a organizat, atât înaintea alegerilor locale, cât si înaintea alegerilor parlamentare, forumuri de candidati în mai bine de 20 de localitati din tara.

In acea perioada, în rândurile populatiei, exista o mare temere cu privire la corectitudinea alegerilor care urmau sa se desfasoare, astfel încât APD a recrutat, instruit si desemnat ca observatori interni în sectiile de votare un numar de peste 5.000 de voluntari, încercând, prin aceasta, sa contribuie la asigurarea caracterului liber si corect al alegerilor. Trebuie mentionat însa, ca a fost necesar ca APD sa desfasoare, câteva luni bune înaintea alegerilor locale din 1992, o ampla activitate de lobby în Parlamentul României, pentru ca institutia observatorului intern sa fie prevazuta în legea electorala (la alegerile din 1990 nu fusesera acreditati observatori interni, ci doar internationali).

In fine, mai putem aminti si faptul ca APD a efectuat numaratori paralele rapide, atât în privinta alegerii primarilor unor localitati, cât si cu ocazia alegerii Presedintelui României. Faptul ca rezultatele estimate de catre APD au fost date publicitatii cu mult înaintea aparitiei celor oficiale si ca acestea din urma au fost foarte aproape de ceea ce estimase APD, le-a asigurat celor mai multi dintre cetateni convingerea ca, în ciuda deficientelor si neregulilor aparute în organizarea si desfasurarea alegerilor, rezultatul acestora a reflectat, destul de fidel, optiunile electoratului.

1996 si 2000 - alte doua momente electorale care au adus APD în atentia publicului

Spre deosebire de anul 1992, an care a însemnat, practic, primul mare examen pentru APD, anul 1996 a gasit Asociatia mult mai dezvoltata si mai experimentata. Activitatea Asociatiei în contextul alegerilor a cunoscut, în principal, aceleasi tipuri de actiuni ca si

în 1992, desfășurate, însă la o scară mult mai mare și, ne place să credem, cu mai mult profesionalism.

Bunaoară, activitatea de informare a cetățenilor s-a desfășurat în cadrul a patru caravane care, împreună, au cuprins absolut toate județele țării. Forumurile de candidați au fost organizate, de această dată, în multe locuri din țară, în parteneriat cu posturi locale de televiziune sau chiar cu posturi naționale, așa cum a fost cazul Bucureștiului (unde întâlnirea alegătorilor cu candidații a fost transmisă, în direct, de către Tele 7abc).

În anul 2000, diferența față de anii electorali precedenți a constat în faptul că, de data aceasta, activitatea de informare și educație a alegătorilor a vizat, cu precădere, două grupuri țintă: tinerii care votau pentru prima dată și locuitorii din mediul rural. Această activitate a cunoscut și o oarecare descentralizare, multe dintre cluburile APD dezvoltând proiecte locale, acordate la specificul și nevoile zonei în care se aflau, proiecte pentru care s-a reușit asigurarea finanțării separat de programele naționale. Bineînțeles însă, ca toate aceste proiecte s-au încadrat în strategia Asociației pentru acel an și au vizat cele două grupuri țintă menționate mai sus.

Activitatea APD între anii electorali

Deși lumea ne cunoaște ca fiind foarte activi în perioada alegerilor (și datorită atenției speciale pe care presa o acordă acestor momente), activitatea Asociației între doi ani electorali este mult mai captivantă pentru membrii ei și, ne place să credem, chiar mai importantă. Activitatea Asociației în astfel de perioade ar putea fi prezentată pe domeniile de activitate menționate în cele ce urmează.

1. Întărirea relației alegător-ales

Pe lângă întâlnirile dintre cetățeni și aleșii lor în Parlament și administrația publică locală, întâlniri care constituie o preocupare permanentă a Asociației, începând cu toamna anului 1994, s-a încercat abordarea unei noi modalități de suscitare, în rândul cetățenilor, a interesului față de activitatea reprezentanților lor. Într-o anumită zi din luna septembrie a acelui an, în București și 10 dintre municipiile reședință de județ ale țării, au fost organizate acțiuni de stradă în care oamenilor li s-a oferit posibilitatea de a aprecia activitatea parlamentarilor din circumscripțiile respective, acordându-le acestora note. În Capitală, spre exemplu, acțiunea s-a desfășurat în 10 puncte organizate în diferite locuri foarte circulante, iar voluntarii APD care au stat la acele puncte au avut plăcuta surpriză de a se vedea asaltați, realmente, pe parcursul acelei zile, de aproximativ 20.000 de bucureșteni, nerăbdători să-și manifeste aprecierea sau dezaprobarea pentru unul sau altul dintre parlamentarii de București.

Acest gen de acțiune a fost reluat, în câteva rânduri, până în anul 2000, subiectul evaluării făcute de cetățenii fiind, de regulă, activitatea primăriilor. Locuitorii a peste 20 de localități au avut posibilitatea să își exprime mulțumirea și nemulțumirea sau insatisfacția cu privire la activitatea primăriilor acelor localități, la începutul verii 1995 (cu exact un an înaintea alegerilor locale din 1996), în 1997, 1998 și 1999 (la 1 an, 2 ani, respectiv 3 ani de activitate a administrației alese în 1996).

Bineînțeles ca rezultatele acelor acțiuni, mai precis centralizarea punctajelor acordate de cetățeni senatorilor, deputaților și primarilor au fost date publicității prin presa, dar și comunicate direct celor care au făcut obiectul evaluării, fapt care a atras reacții dintre cele mai diverse din partea celor evaluați.

2. Îmbunătățirea legislației care determină, într-un fel sau altul, relația alegător-ales
Asociația Pro Democratia a manifestat o permanentă preocupare pentru îmbunătățirea legislației electorale. Începând cu lunile premergătoare alegerilor locale din februarie 1992, când a organizat o amplă campanie de lobby pe lângă membrii de atunci ai Parlamentului, reușind, în cele din urmă, să-i convingă pe aceștia să includă în legea electorală institutia observatorului intern, și continuând, în anii care au urmat, să determine modificarea a o serie de reglementări ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor în România, APD și-a dovedit, nu numai preocuparea, dar și disponibilitatea, de a face eforturi, uneori chiar deosebite, pentru a determina îmbunătățirea legislației electorale.

Însă partea de legislație care a făcut obiectul unei atenții deosebite din partea membrilor APD este cea referitoare la sistemul de vot pentru alegerea membrilor în consiliile locale, a deputaților și a senatorilor. În 1995, Asociația Pro Democratia a elaborat un proiect de modificare a legii alegerilor pentru Camera Deputaților și Senat, propunând înlocuirea scutinelui de listă cu un “sistem mixt cu compensare” bazat pe votul uninominal. Acest proiect de lege a făcut obiectul unei încercări de inițiativă legislativă cetățenească pentru care s-a încercat strângerea a 250.000 de semnături. Cu toate că acest obiectiv nu a fost atins (s-a reușit strângerea a doar 70.000 de semnături), acea campanie a avut meritul de a fi adus problema sistemului de vot practicat în România în atenția oamenilor politici, dar mai ales a cetățenilor, în general (inclusiv datorită presei, prin modul în care a reflectat activitățile din campanie), precum și de-a fi informat pe aceștia cu privire la acest subiect.

În 1999, APD a apelat la o altă strategie pentru introducerea proiectului de lege în Parlament, încercând și reușind să constituie un grup de lucru, în care erau reprezentate mai multe partide politice parlamentare, grup care să îmbunătățească și să completeze proiectul de lege elaborat în 1995 și să-l depună la Camera Deputaților. În cele din urmă însă, doar 2 dintre deputați și-au pus semnatura pe respectivul proiect, ceilalți cedând avertismentelor pe care le-au primit din partea partidelor din care faceau parte. În cele din urmă însă, s-a dovedit că această strategie nu a fost mai eficientă decât cea urmata în 1995, propunerea legislativă promovată de APD și depusă la Parlament de cei 2 deputați “bucurându-se” de același tratament ca și celelalte 14 propuneri legate de această temă, propuse de alți deputați: nu a fost bagată în seamă.

În anul 2001, conducerea APD a decis să mai încerce o dată introducerea, pe ordinea de zi a Parlamentului, a propunerii de reformă electorală. Pe baza celor petrecute în anii precedenți s-a tras concluzia că, din foarte multe considerente, cea mai potrivită cale de realizare a acestui lucru o reprezintă inițiativa legislativă cetățenească. Astfel, în vara acestui an, s-a constituit o coaliție de organizații civice și sindicale care și-a luat denumirea de Inițiativa Civică pentru Responsabilitatea Actului Politic și care și-a propus: elaborarea unui proiect de Cod Electoral (de data aceasta s-a decis abordarea întregii legislații electorale), strângerea a 250.000 de semnături necesare introducerii lui

în Parlament, determinarea membrilor celor doua Camere ale Parlamentului sa ia în dezbateri acest proiect si sa îl adopte în forma în care a fost propus de initiatori.

3. Implicarea cetatenilor în procesul de luare a deciziilor la nivelul administratiei publice locale

Asociatia a încercat si încearca sa determine institutionalizarea, la nivelul administratiilor publice locale, a unor practici de participare cetateneasca. Dincolo de faptul ca se încearca informarea, atât a alesilor si a functionarilor, cât si a cetatenilor, cu privire la avantajele pe care le aduce participarea cetateneasca pentru fiecare dintre parti, precum si despre modalitatile prin care cetatenii se pot implica în actul decizional, într-o serie de localitati din tara s-a reusit chiar punerea în practica a acestor modalitati. Pot fi amintite, ca fiind cazurile cele mai de succes, experientele pe care le-am avut în Alexandria, Brasov, Caracal, Miercurea Ciuc, Onesti, Sibiu, Tandarei, Zimnicea, comuna Orbeasca (jud. Teleorman), comuna Voluntari (jud. Ilfov).

4. Educatia pentru democratie

În special în ultimii ani, grupul tinta avut în vedere de APD pentru educatia pentru democratie 1-au constituit tinerii. Proiecte derulate atât la nivel national, cât si la nivelul unor localitati 1-au vizat pe tinerii din ultimul an de liceu (Bucuresti, Onesti), studenti (Brasov, Bucuresti, Cluj Napoca, Iasi, Miercurea Ciuc, Sibiu, Timisoara) sau chiar tineri jurnalisti (Bacau si Râmnicu Vâlcea).

Un loc aparte în acest domeniu 1-au constituit proiectele care au vizat pregatirea cadrelor didactice care predau cultura civica în scolile generale si a directorilor si dirigintilor din licee (tot pe teme legate de educatie civica), proiecte care au cuprins mai multe localitati din judetele Bacau si Teleorman.

Conducerea Asociatiei de -a lungul anilor

În luna noiembrie a anului 1992 s-a desfasurat cea de a doua Adunare Generala a Asociatiei, ocazie cu care statutul acesteia a fost modificat si s-a ales un nou Consiliu de Conducere. Una dintre modificarile statutare a vizat marirea numarului de membri ai Consiliului de Conducere, de la 5 la 7 si alegerea fiecaruia dintre acestia, altii decat Presedintele, de catre cluburile dintr-o anumita regiune geografica. Componenta acestui Consiliu a fost urmatoarea: Marian Tata (Brasov) - Presedinte, Serban Chiosan (Caracal), Carol Mihai (Sfântu Gheorghe), Adrian Pascu (Botosani), Ileana Pârlea (Bucuresti), Titus Regvald (Constanta), Erika Talodi (Oradea).

În anul 1994, Asociatia si-a reînnoit Consiliul de Conducere, "echipa" aleasa în acel an fiind compusa din: Marian Tata (Brasov) - Presedinte, Mircea Andreuta (Suceava), Lucian Andron (Focsani), Viorel Butnaru (Slobozia), Serban Chiosan (Caracal), Sanda Mile (Cluj Napoca), Erika Tallodi (Oradea).

Cu ocazia Adunarii Generale din 1997, prevederile statutare cu privire la alegerea Consiliului de Conducere au fost din nou modificate. Din necesitatea de a se asigura o reprezentare mai corectă a regiunilor geografice în Consiliu (avându-se în vedere dezechilibrul existent în privința existenței cluburilor Asociației într-o regiune sau alta), dar și din dorința de a atrage o serie de personalități în acest for, s-a hotărât ca dintre cei 6 membri ai Consiliului (alții decât Președintele) 3 să fie aleși fiecare de către cluburile dintr-o provincie istorică (Moldova, Muntenia, Transilvania), iar ceilalți 3 de către plenul Adunării. Un mare succes înregistrat cu ocazia acelei Adunări Generale lă constituit cooptarea în rândul membrilor conducerii Asociației a domnilor Cornel Nistorescu (Directorul ziarului Evenimentul Zilei) și a domnului Mircea Toma (redactor șef - adjunct la săptămânalul Academia Catavencu). Ceilalți 5 membri aleși au fost: Mihai Lisetchi (Timisoara) - Președinte, Daniel Dinca (Alexandria), Ovidiu Harfas (Tulcea), Alina Inayeh (București), Marian Tata (Brasov).

Reprezentanții cluburilor APD la Adunarea Generală din 1999 l-au ales în Consiliul de Conducere pe: Cristian Pîrvulescu (București) - Președinte, Cristian Damian (Iasi), Gabriel Ionescu (București), Mihai Lisetchi (Timisoara), Dana Pârtoc (Cluj Napoca), Mircea Toma (București), Daniela Venter (Râmnicu Vâlcea).

În fine, Consiliul de Conducere în exercițiu, ales în cadrul Adunării Generale din 2001, îi are în componența pe: Cristian Pîrvulescu (București) - Președinte, Adriana Albu (București), Viorel Balaci (Brasov), Dorin Berbescu (Constanța), Cristian Damian (Iasi), Marius Grigorescu (Craiova), Radu Ticiu (Timisoara).

Ne place să ne laudăm cu faptul că Asociația Pro Democratia este una dintre foarte puținele organizații românești (referindu-ne și la cele politice și sindicale) care au schimbat, în cei 11 ani de existență 3 președinți (cel în funcție fiind cel de-al patrulea). De fapt, credem că lucrul cel mai laudabil este faptul că aceste schimbări nu s-au produs prin demisii (cu excepția cazului domnului Adrian Moruzi care a demisionat din funcția de Președinte al APD pentru a candida la funcția de Primar al municipiului Brasov) și nici în urma unor scandaluri, ci pur și simplu prin alegeri democratice. Mai mult, foștii președinți au rămas apropiați asociației, doi dintre ei - dnii Mihai Lisetchi și Marian Tata fiind aleși, de altfel, după ce au încetat să mai fie președinți, ca membri ai Consiliului de Conducere (pentru un mandat).